

Farella

La revista de Llançà

Articulistes:
Arnald Plujà i Canals
Carles Chacón i Belarra
Carles Molins i Rodríguez
Erika Serna i Coba
Esther Sánchez i Garriga
Joan M. Pau i Negre
Joan Serra i Peral
Jordi Fulcarà i Mayné
Josep M. Salvatella i Suñer
Lluís Feliu i Pumarola
Oscar Soler i Bosch
Vicenç Pumareda i Castelló

Impressió:
Gràfiques Alzamora, SA
Dipòsit legal: GI-1327/95

Disseny gràfic:
Fran Gutiérrez Vivas

Obra de la portada:
Maria Palomo Martínez
@feminitzacioartistica

La revista no es fa responsable
de l'opinió dels articulistes.

Edita:

SUMARI

Qui fou el President del F.C. Llança durant la Guerra Civil i què va representar la seva figura? (II) Carles Chacón i Belarra	4
Pintar sobre pintat Joan M. Pau i Negre	8
Gent del meu poble Josep M. Salvatella i Suñer	11
El conreu de la vinya. L'empeltada de ceps Carles Molins i Rodríguez	12
L'artista davant l'ombra Esther Sánchez i Garriga	14
Imatges aèrees de Llança Vicenç Pumareda i Castelló	16
Cròniques de Llança (XIII) A través dels llibres d'actes de l'Ajuntament (1887) Lluís Feliu i Pumarola	18
Jardí Yter Carreras, de Llança als Estats Units! Erika Serna i Coba · Joan Serra i Peral	22
Pirates i corsaris a Llança. Una època convulsa Oscar Soler i Bosch	26
Amb vuit potes Jordi Fulcarà i Mayné	30
Els darrers cavallers, feudals i donzelles de Llança Arnald Plujà i Canals	32

Qui fou el President del F.C. Llança durant la Guerra Civil i què va representar la seva figura? (II)

Carles Chacón i Belarra

Si en l'anterior article referent al Sr. Lleó Ferrer i Fontcuberta, vam conèixer els aspectes més personals del protagonista, en aquesta segona part es donarà resposta a la relació esportiva amb el F.C. Llança durant els seus deu anys de mandat (1936-1946).

Gràcies a la documentació de l'Arxiu Municipal vinculada a la correspondència d'associacions podem datar i conèixer alguns detalls d'aquest període. Concretament, el 2 de gener de 1936, a l'edat de 38 anys, Lleó Ferrer i Fontcuberta és escollit democràticament President del F.C. Llança. Conjuntament amb el vicepresident Vicente Yter Riera, el tresorer Joan Pey Pumés, el comptable Joaquim Figa Margalet, el secretari José Manuel Suárez Estela, el vocal número 1 Pedro Andrés Bruguat, vocal número 2 Francisco Serradell Boada, vocal número 3 Ernesto Costar Lladó i vocal número 4 Miguel Fulcarà Castelló. Tots ells van ser escollits per unanimitat (amb 60 vots) per constituir la junta.

Per veu dels familiars sabem que Lleó Ferrer i Fontcuberta s'implicà al futbol, provablement, per dos motius; l'afició majúscula que tenia vers aquest esport i l'amistat amb els joves que en formaven part. Tot i que era freqüent, en aquells temps, que les persones que participaven de la junta directiva també haguessin estat jugadors, en el cas del protagonista de l'article, no hi ha registre que fos així. Segons les diverses alineacions consultades a la premsa comarcal, no hi ha documentació que acrediti que durant el seu mandat, ni temporades anteriors, jugués cap partit oficial amb la blanc i vermella. Tampoc en l'arxiu familiar resta cap fotografia vestit de curt. És a dir, la seva vinculació amb el Club, a part de contribuir en cultivar l'amistat amb els joves del poble, es va deure a la voluntat pura

de col·laborar, promoure i cooperar amb l'activitat esportiva municipal.

La primavera de 1936, després de gairebé disset anys de la fundació del F.C. Llança, es va aconseguir el primer títol oficial de l'entitat. Una efemèride escrita a la història com la primera de les conquestes esportives de l'equip de la Vila. Tot just cinc mesos després de l'arribada de Lleó Ferrer i Fontcuberta a la presidència, el potent equip llançanenc va proclamar-se campió del Torneig "Copa Calçats Segarra"; un campionat comarcal on el Roses i el Port de la Selva van ser els grans perseguidors, quedant 2n i 3r respectivament. La premsa comarcal de l'època es feia ressò, dies abans a l'últim partit; *"Llança vindrà amb un gran nombre d'esportius d'aquella localitat per animar als seus braus jugadors. L'equip de Llança és el següent: Feliu, Compte, Balló, Mallol I, Roqué, Granollers, Calsina, Pujol I, Pujol II, Mallol II i Negre"*. La victòria al camp del Roses va permetre aixecar el preuat trofeu i també canviar la dinàmica competitiva local. No hem d'oblidar, que en aquell període, el poble de Llança gaudia de dos Clubs de futbol amb una bonica rivalitat. Per tant, per part del F.C. Llança, guanyar el campionat significava capgirar la tendència que es vivia amb l'equip del Port (l'Arenas C.F.). El qual anys abans havia assolit el títol comarcal (1930) i, tradicionalment, presentava millors resultats que els potabrupts.

Precisament, derivades d'aquest primer títol de l'equip de la vila, la població de Llança va sortir-ne també beneficiada. Segons la correspondència entre l'entitat esportiva i l'Ajuntament local, tenim constància d'una celebració prevista, el 2 d'agost de 1936. En aquesta carta adreçada a l'Ajuntament, el Club informa: *"en motiu d'éssers guanyadors el nostre primer*

equip del Torneig Comarcal Copa Segarra està dintre els nostres projectes dedicar-li una jornada que denominarem DIADA POPULAR DEL CLUB, organitzant-se diverses festivitats esportives i al mateix temps dos sessions de ball, una d'elles al barri del Port, entre les 11 i les 12 del matí i una altre entre les 10 de la nit i les 2 de la matinada a la plaça de la nostre vila". Una decisió de la junta directiva, presidida pel Sr. Lleó Ferrer i Fontcuberta, que mostrava la voluntat de fer partícip al poble llançanenc de l'alegria aconseguida. No es d'estranyar aquesta idea, ja que la majoria d'integrants de la directiva i el propi president, tal com vam veure en el capítol anterior, sempre mostraven un tarannà integrador i obert, compromesos per fomentar el consens i la cohesió social.

Malauradament no tot serien bones notícies. A l'estiu d'aquest mateix any es va produir l'alçament militar i l'inici de la Guerra Civil espanyola (1936-1939). Un fet que va trastornar l'esdevenir polític, cultural, social i esportiu. Degut a que els primers mesos de guerra, Catalunya encara restava al marge de les activitats del front, les jornades festives previstes per l'entitat esportiva a l'agost de 1936, sí es van celebrar. En l'aspecte social fou la primera i última gran festa convocada pel futbol. I en l'apartat esportiu, cal destacar, que les lligues provincials i tornejos comarcals amb l'accentuació del conflicte van deixar de realitzar-se. És cert, que en l'àmbit català el futbol professional va continuar amb la Lliga Catalana. Però, els campionats de futbol modest van deixar de celebrar-se i només es van jugar alguns amistosos entre pobles veïns. En el cas llançanenc, després de dos anys sense futbol, a la tardor de 1938 (vuit mesos després dels fatídics bombardejos que va rebre la ciutat de Figueres), es va celebrar l'únic partit amistós d'aquells anys. Un partit entre l'equip militar de C.O. Canigó i el F.C. Llança. Un partit que es va jugar al camp de la base militar de Figueres, amb el resultat de 5-0 a favor dels joves militars. Una derrota intranscendent, que quedarà en la memòria com l'últim partit sota la presidència del Sr. Lleó Ferrer i Fontcuberta.

L'any 1939, a punt de finalitzar la guerra i amb la incertesa de saber que

passaria amb l'entitat esportiva i amb els propis membres de la junta (els quals eren més propers a ideals d'esquerres i republicans), el Sr. Lleó Ferrer Fontcuberta i els directius més pròxims a ell, van prendre una sèrie de mesures per salvaguardar el futur de l'entitat. La mesura principal fou custodiar el material i la documentació del F.C. Llança. Per exemple, l'amic íntim del Sr. Lleó, el Dr. Joaquim Figa Margalet, que en aquells moments exercia el càrrec de comptable de l'entitat, va guardar gairebé de forma clandestina tot el material (samarretes, pilotes, botes, etc.) i documentació vinculada al Club. Com també calia custodiar l'estimada "Copa Calçats Segarra", aquest primer títol aconseguit per l'equip de la vila, el President se'n va fer càrrec. Sabem, que el trofeu fou resguardat a la pròpia casa del Sr. Lleó, al carrer La Creu, 11. Curiosament, el temps de custòdia del trofeu, no fou mai encapsat en cap armari, des del primer dia a l'últim, el títol va ser exhibit i benaurat amb orgull al menjador de casa seva.

A la postguerra, a inicis dels anys quaranta, es va viure un període de crisi demogràfica, econòmica i social. Aspectes generalitzats que van perjudicar qualsevol possible reactivació de l'entitat. La misèria que es vivia i la falta de jugadors eren determinants. A més, cal recordar, que el camp de La Creu, a conseqüència del pas de la Retirada fou un emplaçament ple de restes de deixalla (vehicles abandonats, ferralla, etc.). En definitiva, van ser uns anys plens de dificultats que van impossibilitar la reactivació esportiva. Afortunadament, a finals de 1945 i inicis de 1946 es va començar aclarir l'horitzó. Després de gairebé 10 anys sense futbol al poble, es va aconseguir tornar a posar en marxa. Per tal de fer-ho possible es van reutilitzar tots els materials custodiats (samarretes, pilotes, botes de futbol), arranjar les instal·lacions del camp de La Creu (retirar deixalles i la userda del terreny de joc). Els antics i nous integrants de la junta directiva es van esforçar per aixecar de nou el Club. El paper del Sr. Lleó Ferrer i Fontcuberta, en aquest període, es pot descriure com a testimonial i facilitador del traspàs de funcions. I el penúltim gest que va fer per al Club, l'any 1946, fou col·locar-lo en les millors mans possibles. Així n'estava convençut quan va deixar el càrrec i la presidència a mans del seu vell amic; el Dr. Joaquim Figa i Margalet. Una persona amb una llarga experiència a l'entitat, i que era fill de Lluís Figa i Bigas, home també molt vinculat a la gestió fundacional del FC. Llança.

En definitiva, si analitzem que va representar els 10 anys de mandat del Sr. Lleó Ferrer i Fontcuberta al FC. Llança, veurem que a conseqüència del conflicte bèl·lic, l'entitat va passar de viure alegrement l'èxit més majúscul que s'havia assolit (primavera, 1936), a viure una dècada de tristor. Es va passar de gaudir d'una generació de jugadors gloriosos a quedar-se sense futbol. En aquests anys d'absència, a la història sempre quedarà el dubte si aquesta generació de futbolistes hagués estat capaç d'assolir més campionats i, de retruc, més "festivitats" per al nostre poble. Sempre quedarà el misteri de saber fins a on aquesta directiva, presidida per Lleó Ferrer i Fontcuberta, hagués fet prosperar el futbol llançanenc. Una entitat que mostrava símptomes de compromís, cohesió i creixement, i que es va veure altament perjudicada pels tentacles de la guerra i la postguerra. Com és sabut, la destrucció d'una guerra no només afecta allò visible, també l'invisible. I en aquest cas, és un exemple més.

El Sr. León, Lleó, l'avi Pepe o en Pepitu, tot i tocar-li viure l'etapa més complicada de la història del futbol a Llança, mai va desvincular-se sentimentalment del Club. I així ho va demostrar, anys més tard, preocupant-se per realitzar un últim gest per l'entitat; entregar el distingit primer trofeu de campions que conservava. Una relíquia que fou exposada al Cafè España.

Un local al centre de la Vila, on les tertúlies futbolístiques i les vitrines plenes de trofeus van donar escalf a la pionera "Copa Calçats Segarra". A tall de conclusió, el nostre protagonista, el primer President documentat de la història, sempre va continuar priorititzant el bé del Club i de la seva gent. L'estima pel futbol llançanenc fou autèntica i ben resistent, i així ho va demostrar durant els anys cinquanta, seixanta i setanta, anant cada diumenge de partit al camp de La Creu.

Imatge pàg. 4
Retrat fotogràfic de Lleó Ferrer i Fontcuberta.
Col·lecció Toni Miquel Ferrer. Autor: Desconegut.

Imatge pàg. 5
Lleó, al camp de La Creu, jugant amb el seu net
Toni. Col·lecció Toni Miquel Ferrer. Any 1956.
Autor: Desconegut.

HOSTAL CAN NARRA

Especialitat en peix

Carrer Castellar, 37
Tel. 972 38 01 78
EL PORT DE LLANÇÀ

Port de Llança - Moll Jordi Canal, s/n
17490 LLANÇÀ
Tel. +34 972 38 07 10
Fax: 34 972 38 07 06
club@cnllanca.cat
www.cnllanca.cat

Aleix
RAFART

CARNISSERIA-XARCUTERIA
PRODUCTES ECOLÒGICS

C/ Major, 7
Tel. 972 38 01 02
LLANÇÀ (Costa Brava)

Av. Reina Fabiola, 2 - Llança - tel. 972 12 00 89

SABIES QUE...

Trobaràs + de 3.000 productes origen local
identifica'ls amb la nostra etiqueta

Pintar sobre pintat

Joan M. Pau i Negre

La Història és pròdiga en accions que destrueixen, a vegades només amaguen, pintures murals remarcables de les esglésies. El figuerenc Joan Sutrà va esmerçar esforços en restaurar-les o suplir-les. Recordo, pels anys que vaig viure a Figueres, la seva figura menuda, inquieta, amb un rotlle de papers sota el braç anant a la feina.

En Joan Ferrerós en el capítol que li dedica en el seu llibre “Benvolguts absents”, afirma que «les seves lliçons i reflexions, les discretes opinions...formen part del mobiliari dels nostres bons records».

La Inés Padrosa en el seu “Diccionari biogràfic de l'Alt Empordà” diu que va ser un «personatge que va passar desapercebut pels seus convilatans». Tot seguit fa una relació de les seves innumbrables aportacions al món de l'art, la cultura

i l'esport, i culmina rememorant l'homenatge que merescudament va organitzar en memòria seva, l'Institut d'Estudis Empordanesos (27.V.1982).

A Google llegim «per bé que va destacar com un dels historiadors de l'art del segle XX més lúcids de les terres de Girona, es va dedicar a la pintura... i sobretot a la restauració d'obres d'art».

L'insigne Albert Compte (1919-2014), doctor en història, geògraf i professor, opinava que «va ser un home que no va ser reconegut d'acord amb els seus mèrits, el gran mèrit era ell mateix». Va ser ell que pocs mesos abans de morir es va reunir amb Maria Àngels Miquel, que preparava una tesi doctoral, per brindar-li informació sobre el personatge. El seu treball, exhaustiu, i brillantíssim en tots els seus aspectes s'aplega sota

el títol “El restaurador Joan Sutrà Viñas (1898-1981) i la seva aportació a la conservació del Patrimoni Artístic”.

En paraules de M. Àngels Miquel, el Sr. Sutrà, com tothom l'anomenava, «tot i els seus orígens senzills i no comptar amb cap títol universitari, el restaurador, amb esforç i dedicació, va aconseguir tenir al llarg de la seva vida una fluida i profitosa relació professional amb prestigiosos historiadors, arquitectes, arqueòlegs i intel·lectuals catalans i estrangers... la seva afabilitat i entrega van fer-li guanyar la confiança i el suport de les persones amb qui col·laborava». «No podem parlar de la tasca de restaurador Joan Sutrà sense mencionar un personatge cabdal per al futur professional d'aquest jove empordanès, l'historiador d'art Joan Subias Galter, sota la responsabilitat del qual va dur a terme els seus primers treballs de restauració».

Va ser pel seu amor a la nostra vila, en la que passava llargues temporades, que Joan Subias (1897-1984) actuarà d'assessor en aspectes del nostre patrimoni i la restauració dels nostres edificis litúrgics, el temple de Sant Vicenç i la capella de la Mare de Déu del Port, tan malmesos pels efectes de la Guerra Civil (1936-1939). M. Àngels Miquel assenyala que «El restaurador deu en gran part la seva carrera professional a la Diòcesi de Girona, des de la qual se li van encarregar els treballs de conservació i restauració de pintures sobre taula i retaules de nombroses esglésies de la província». «En la dècada de 1940, l'activitat de Joan Sutrà es basarà, com en els inicis amb el seu pare, en la pintura decorativa a les esglésies de la zona, fet que compaginarà amb els seus encàrrecs al capdavant de l'empresa familiar de pintures. Tot i així, Sutrà no es desvincularà mai del

tot de la Diòcesi». És doncs en aquesta etapa, concretament el 1944, que porta a terme la pintura decorativa de la capella de Sant Pere del temple parroquial de Llançà, sufragada en tots els seus elements decoratius, talla del Sant inclosa, per la família Puig de la Bellacasa. Des del paviment fins a la base de la fornícula de la imatge, va pintar uns elegants cortinatges de color salmó. Una franja amb el text «Tu es Petrus et super hanc petram aedificabo ecclesiam meam» lloant la grandesa de l'Apòstol, limitava la part alta de les parets fins a trobar la imposta, pintades simulant murs de pedra carreuada.

Del mateix any és la decoració del presbiteri de la Capella de la Mare de Déu del Port de Llançà, en que Joan Sutrà va pintar uns cortinatges a les tres parets de l'espai, a manera d'arrimador, i a la part alta va imitar pedra carreuada. El front de l'arc toral, el va ornamentar amb grans lletres sobre un fons de blauet, amb la lloança mariana «Regina pacis ora pro nobis». L'entrebifat de la nau el va decorar amb estrelles i roses dels vents. Una creació molt austera tal com requeria la nostra senzilla Capella.

Mn. Josep Benet (1923-1997), que va ser rector de Llançà entre 1956 i 1974, assessorat per gent de prestigi, va buscar el minimalisme a base de pintar tot el temple parroquial de blanc i els relleus arquitectònics en gris. Era l'any 1958 i el Concili Vaticà II (1962-1965), amb les seves directrius purificadores, ja estava a punt d'arribar. Així va quedar amagada l'obra de Joan Sutrà de la capella de Sant Pere.

A la revista llançanenca “Miranda” (núm. 45, de data abril - novembre de 1965), Mn. Josep Benet comenta que amb la restauració i ampliació de la Capella del Port «s’ha pretès que tingui una major capacitat... i que s’adapti a les noves exigències litúrgiques». Va ser l'autor d'aquesta transformació l'arquitecte tan vinculat a Llançà, Josep Ros Casadevall (1926-2018), i en aquesta revista es publicava la perspectiva del nou presbiteri que va projectar. També feia d'assessor artístic Domènec Fita (1927-2020), l'escultor gironí, autor de la imatge que presideix la façana del temple parroquial. Aquestes obres varen suposar l'enderroc de la volta que cobria el presbiteri i la supressió del cambril de la Mare de Déu. Això va representar la destrucció de l'obra pictòrica de Joan Sutrà en aquell sector.

Amb el recent pintat de l'interior de la capella del Port, i de forma imprevista, ha aparegut part de l'epígraf de l'arc toral, exactament «obis», per testimoniar l'obra pictòrica que Joan Sutrà va realitzar a Llançà i que per les veleïtats de la història ha quedat oculta o destruïda.

Agraïments:

· Arxiu Comarcal de l'Alt Empordà
· M. Àngels Miquel, Doctora en Història de l'Art

Imatge pàg. 8 (esquerra)

Capella de Sant Pere del temple parroquial amb la decoració mural de Joan Sutrà.

Imatge pàg. 8 (dreta)

Operaris de Joan Sutrà pintant el presbiteri de la Capella del Port.

Imatge pàg. 9 (esquerra)

L'arc toral i el sostre de la Capella del Port pintats per Joan Sutrà.

Imatge pàg. 9 (dreta)

Aspecte actual de la Capella del Port.

Gent del meu poble

Josep M. Salvatella i Suñer

Llançà, un poble vora mar assotat sovint per la tramuntana, temps era temps allotjà persones ben singulars, que encara avui recordo, ja ho podeu ben creure. Gent irrepetible, que si sou llançanencs i no els vau conèixer és que sou prou joves, vet aquí. Vegem-los:

En Pitu “Doba” vivia llavors darrera de casa meva, en un edifici vell, amb el seu germà. Feia vida a l'estable, en Pitu, prop de les vaques. El riure escandalós, com un xiscle, la boca esdentegada, ullets petits, mirada de murri, espurnejant. A cal ferrer li havien dit que aviat li arribaria una escopeta-piella: «Pum! Pum!» Cau perdiu i queda fregida... Més aviat petit, prim, amb la boina bruta, la barba esblanqueïda de sis dies. El germà el cridava, imperatiu, com un cornetí d'ordres, en fer-se clar: «Sèbio! Mecàgum cony! Què fots ara? Sí que en té de punyetes això! ...». Fins i tot el nom, ja ho veieu, perden els pobres. La gent se l'estimava i sovint també l'enganyava, amb inconscient crueldat. Ell reia, des del seu paper d'infeliç-feliç. Un dia, d'una revolada calà foc a tota una pineda, per foragitar les abelles d'un buc que havia clissat pels morals.

En Quimet “Perolero” anava per les cases, amunt i avall dels carrers, tot intentant estanyar o arranjar velles peroles, olles i cassons i, si calia, adobava paraigües. Ulls plorosos, amb bosses prominents, la cara solcada per cent arrugues, el llavi inferior penjant. De vegades parlava de la ciutat de Marsella, on deia que hi havia viscut uns anys, i xapurrejava, a tranques i barranques, un francès de fosques ressonàncies guturals. Bevia en Quimet, sovint massa, ben cert. Amb posat ensopit i el cap tèrbol, llavors,

s'asseia vora una taula de marbre del cafè de ca l'Univers i remugava preocupat, amb veu de nas: «Ai, quin “lío”, Quimet! ...».

La “Xapa” era un cas perdut en això del mam, tothom ho sabia. A cops la van trobar, de bon matí, estirada a terra tot dormint la mona en un racó del Merdissó, un rec polsós que feia de carrer llavors. Preguntava la gent, insidiosa, al “Perolero”: «Quimet, per què no et cases amb la “Xapa”?». I ell, seriós, responia amb tota formalitat: «Com voleu que em casi amb una dona borratxa?...». I no deia pas cap mentida en aquest cas, no.

La “Nyinga” venia cacauets torrats i avellanes a la Plaça Major, els dies de festa. L'opulència de les seves carns, ben repartida per tot el cos, fou reconeguda i a la vegada bescantada arreu. Pels volts de Nadal, al joc de la quina, damunt del fum i la ferum del cafè Sport, tot ple de gent, s'alçava potent la veu del cantaire: «Les mamelles de la “Nyinga”: el vuitanta-vuit! ...».

I en “Maïplou”?... El veies passejant tranquil pel poble i de sobte es feia fonedís. Seguint secrets designis, dels que ningú en sospitava la procedència, desapareixia de cop i volta. Tornava temps després, no se sabia mai d'on venia ni on anava, amb la seva eterna lamentació sobre la sequera proverbial del país: «Mai plou! Mai plou! ...». En “Maïplou” era captaire, educat això sí. Ho deia tothom.

Beneitons, borratxos, pobres, tarats... No me'ls trauré del cap per més que vulgui i ja han passat molts anys. Ningú els ha plorat, jo diria, ni se'n recorden molts de ben segur. Però així va ser dit: «Benaürats els nets de cor, perquè ells veuran Déu! ...».

Imatge pàg. 11

AMLLN. Col·lecció J. M. Lozano.
Dècada 1960. Autor: Desconegut.

El conreu de la vinya L'empeltada de ceps

Carles Molins i Rodríguez

Voldria, en primer lloc, exposar breument una justificació del perquè, es feu necessari procedir a empeltar els ceps a partir de l'arribada de la fil-loxera i, en segon lloc, realitzar una breu descripció del procediment en si.

Abans de començar, només cal recordar que la plaga de la fil-loxera entrà a França l'any 1863, procedent d'Amèrica a través d'unes plantes infectades i, que en pocs anys va destrossar gran part de la vinya francesa. Mentrestant, a Espanya el conreu de la vinya visqué uns anys d'època, tant pel que fa a la quantitat d'hectàrees conreades com pels preus del vi. Però l'any 1879, l'insecte va traspasar els Pirineus, arribant a l'Alt Empordà i, continuà estenent-se ràpidament per tot l'estat. Això suposà moltes pèrdues econòmiques i moltes famílies sense feina i amb seriosos problemes per sobreviure.

Curiosament i, després de moltes proves amb productes químics experimentals de l'època, la solució va arribar d'allà mateix on havia vingut tal desgràcia. A diverses parts d'Amèrica del nord hi havia diverses espècies de *vitis* salvatges, plantes del mateix gènere que el cep europeu, que havien creat prou defenses per no defallir davant l'atac de la fil-loxera, ja que aquesta podia manifestar-se parcialment en les fulles, però no podia perforar-ne les arrels, cosa que acabaria suposant la mort del cep. Així, la solució que s'aplicà, no sense dificultats, va ser la de realitzar noves plantacions amb ceps americans, els quals, sigui dit de pas, no donen fruits aprofitables. Aquests ceps americans, com ja hem comentat, són espècies molt silvestres, solen ser d'espècies com *vitis rupestris*, *vitis riparia*, *vitis berlandieri*, etc. Avui dia, se n'han aconseguit múltiples encreuaments i nous clons, més

adaptats a les diverses característiques dels terrenys.

Cal deixar clar que el procés d'empeltar, representa una forma de reproducció vegetativa, que suposa transmetre les qualitats positives d'un determinat individu, en el cep que serà objecte de l'empelt. També cal tenir present que és un procediment viable quan es tracta de varietats diferents d'una mateixa espècie o de diferents espècies d'un mateix gènere, com és el cas que tractem. D'empelts se'n poden fer en l'etapa de pujada de la saba, a la primavera, però també, tot i que no sovintegin massa, quan aquesta baixa, és a dir, cap a la tardor.

El procés d'empeltar consisteix a introduir una o dues pues (talls de tòries o sarments), l'empelt amb dues gemmes dorments de *vitis vinifera* damunt un tronc o peu de cep americà, de tal forma que les cèl·lules cambials formin una unió que permeti el pas de saba d'un individu a un altre.

A la vinya, l'època d'empeltar solen ser els mesos de març i d'abril, en els quals els ceps desperten del descans hivernal, tot començant a pujar saba de les arrels cap al tronc i cap a les gemmes que el viticultor ha deixat en efectuar la poda. Aquestes gemmes brotaran tot formant els sarments que, al seu torn, floriran arribant, després del quallat, a formar raïms.

Al llarg de la primavera es realitzen la majoria d'empelts de fenedura o esquerdada, també a la mallorquina o de llengüeta. Ambdós empelts són de tipus llenyós, és a dir tant el portaempelt com l'empelt es troben en estat llenyós. A l'època de la poda, els mesos d'hivern, el viticultor ha escollit els millors sarments, de la varietat del seu interès i els ha guardat en fresc. Antigament, els nostres avis els guardaven als cellers o bé embolcallats amb paper de diari humitejat, dins de sacs d'espart enterrats sota terra, a l'hort o a la mateixa vinya, però sempre en llocs, frescos i humits. Quan s'efectua l'empelt llenyós, ja fa un o dos anys que el cep americà o barbat s'ha plantat en el seu lloc. Quan arriba el temps de fer els empelts, el vinyater, descalça el portaempelt i escapça horitzontalment el cep americà amb un tall net, generalment uns centímetres sota el sòl i prepara l'empelt, amb una navalla d'empeltar, donant-li forma punxeguda i fina. Tot ha de ser molt precís, ja que tot el tall de l'empelt ha de fer contacte amb un segon tall vertical rea-

litzat al portaempelt o patró. Quan la pua o pues queden ajustades al peu, es fa un lligat amb ràfia natural i, també de vegades amb cintes plàstiques preparades per empeltar. A més d'una unió perfecta de les zones de càmbium del patró i de l'empelt, també és molt important de protegir-lo de l'aire i la pluja. D'aquí ve la utilització de ceres o màstics, que eviten l'entrada d'aire i d'aigua, a la vegada que mantenen l'empelt prou fresc. Els empelts que es duen a terme a nivell de terra, s'acaben cobrint amb una capa de terra fina per mantenir-los condicions ideals d'humitat i, així facilitar que l'empelt tingui èxit.

A la vinya, també es poden portar a cap empelts herbacis, en els quals, almenys una de les parts és encara verda i tendra, quan la fase vegetativa és més avançada. Aquests es poden fer els mesos de maig i juny, preferentment. Aquests es duen a terme aplicant una pua no lignificada sobre fusta jove. Per últim, també es porten a cap empelts de gemma o xip, inserint l'empelt al tronc, en un braç, en un polze o a la brocada (part del sarment que ha quedat després de la poda) i, solen tenir la finalitat de canviar el varietal del cep i, per tant, la classe de raïm que farà a partir de llavors. Cal advertir que aquests últims solen ser a gemma dorment, abans que comenci el període vegetatiu de la planta. Cada vegada són menys els que dominen les tècniques d'empeltar al camp, puig avui dia, la gran majoria de ceps s'empelten en vivers, utilitzant una màquina d'empeltar que simplifica molt la feina. La preparació dels ceps en un viver, és un procés llarg i complex i, segurament digne d'un article a part.

Ja per acabar, vull aprofitar l'avinencesa per deixar un sincer homenatge a tots aquells homes que amb el seu esforç, havent de treballar de valent i amb condicions gens favorables, van fer possible que el conreu de la vinya tornés a ressorgir, puig tot apuntava que s'havia arribat a un camí sense sortida.

Imatge pàg. 12
Cep americà, barbat plantat a finals d'hivern o començament de primavera. S'empeltarà amb la varietat d'aquí un o dos anys.
Autor: Carles Molins i Rodríguez.

Imatge pàg. 13 (esquerra)
Empelt de fenedura amb dues pues, ja lligat amb ràfia, a punt de posar-hi màstic i ser cobert de terra.
Autor: Carles Molins i Rodríguez.

Imatge pàg. 13 (dreta superior)
Empelt reeixit. Empeltat el mes d'abril, mostra el creixement obtingut a finals d'estiu.
Autor: Carles Molins i Rodríguez.

Imatge pàg. 13 (dreta inferior)
Cep ja amb la varietat, cobert de parafina, empeltat en el taller d'un viver de ceps.
Autor: Carles Molins i Rodríguez.

Un nou dia ha despertat i al sortir de casa, em captiva la fragància subtil que deixa un tronc cremant en alguna llar de foc.

Enceto el camí de ronda, caminant tot mirant el mar, i veig com l'horitzó jau pacientment. Tot està en calma, és un regal per la vista i per l'ànima. Pinzellades pastel tenyeixen el cel i el mar, animant a crear una nova història, una nova aventura.

El Sol, tímidament, pinta reflexos hipnòtics que em tenen meravellada.

Contemplant la bellesa que m'envolta, no puc més que agrair a la vida per un nou començament.

D'aquesta manera podré convertir-me novament amb la protagonista de la meva pròpia història. Igual com la vegetació que m'acompanya al llarg del passeig.

Hi ha tanta bellesa al voltant i prop nostra que ens dóna una visió diferent de nosaltres. Ens treu dels nostres pensaments i ens permet admirar l'entorn;

tot observant petits detalls en constant moviment com són les ombres.

És veritat que agraïm molt l'ombra dels arbres a l'estiu quan fa un calor insuportable. És una estació en què les busquem amb ànsia. Cosa que no passa a l'hivern. On gaudim del Sol, reconfortant, que ens tempera del cos.

Tot em recorda que sóc l'artista d'aquest dia i puc crear noves oportunitats on aprendre.

Les plantes amb el seu saber estar, plasmen les esveltes siluetes de les seves ombres de manera viva. De vegades al terra, o bé a la façana d'una casa, o en un mur... En qualsevol cas, són irrepetibles. Les condicions perquè pugui donar-se la mateixa imatge dependrà de la intensitat de la llum, la força del vent, l'estat de la planta, la inclinació dels rajos de Sol, el moment del dia...

Amb tot, la grandesa d'aquest espectacle viu, es màgica. Tenim molts motius per valorar-les més. Fins i tot, el què

anomenem "males herbes" ens regalen imatges encisadores.

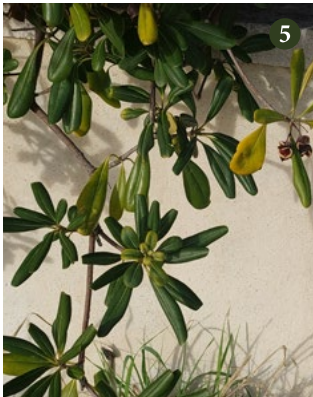
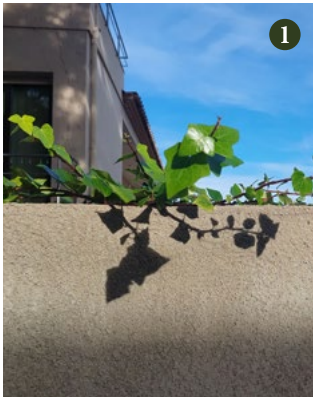
Així passejant cada dia pel mateix camí, no és mai igual. En els detalls de les petites coses podem admirar la grandesa de la vida i de les oportunitats.

Malauradament aquest mes de desembre ha fet molts dies núvol i boires. Així que les imatges no tenen potser la nitidesa desitjada; però sí ens mostren l'art de l'artista.

L'heure¹ és sempre un festival per la vista. Quan la veiem enfilarse paret amunt, tant vestida de fulles com sense.

La *Bougainvillea* coneguda entre altres nom com *trinitària*² ens deleita amb la forma i color de les flors tendrament rosades. L'ombra de les branques més noves poden mostrar els detalls i així apreciem l'encant. L'admirem doblement, primer per la planta en sí i després per la seva silueta opaca.

En més d'un jardí trobem **plantes crasses**³ que orgullosament mostren el

seu encant des de la barana. Avui no entrarem a discutir si són invasores i quin efecte poden tenir amb les nostres plantes autòctones. Només les admirarem.

Les oliveres bordes ornamentals conegudes com **ullastre**⁴ creixen a les vores dels camins i dins els jardins. Cal no aparcar sota l'arbre per la quantitat d'estornells que s'hi posen. En qualsevol cas és un arbust ornamental amb qualitat d'origen mediterrani. L'ombra ens dibuixa unes fulles que es van allargant a mida que passa el dia.

La **tarongina xina**⁵, *Pittosporum*, molt freqüent en jardins per marcar els límits. La olor de les seves flors és dolça, així com la empremta efímera que dibuixa en la paret.

Galium aparine, coneguda com **amor d'hortelà**⁶, considerada com una mala herba, té la peculiaritat d'enganxar-se fàcilment. És una estratègia per dispersar les llavors i colonitzar nous indrets.

Les imatges juganeres de l'**esparreguera**⁷ ornamental, tal com si fos un salt d'aigua s'aventuren per mostrar la seva ombra. Així donen un toc de bellesa en el mur de formigó. Talment diríem que la tristor del formigó l'ha provocat per pintar la seva ombra.

El **baladre**⁸ o roser reial, *Nerium oleander*, és altament popular. És un arbust que pren la mida d'un petit arbre quan les condicions són favorables. Tot i que el seu aroma és molt característic i atrau molts insectes; és verinós. Per tant, després de podar les branques no poden utilitzar-se ni per cremar. En la època de floració la vista i l'olfacte ens enlluernen i no pensem en les siluetes que ens regalen. Per això a l'hivern l'ombra de les fulles donen a la planta un carisma especial mostrant profunditat.

Les **canyes**⁹ del camí, *Arundo donax*, són un emblema de la nostra terra. Han protegit els cultius de la força de la trumtana durant molts anys. En la imatge

observem l'encant que projecten quan tenen l'oportunitat.

I així podríem continuar amb moltes més. Totes captivadores, creatives i irrepetibles.

Són un exemple a seguir per pintar i crear la nostra pròpia història.

Imatges pàg. 14 i 15
Autor: Fredrik Strand.

Imatges aèrees de Llançà

Vicenç Pumareda i Castelló

Imatges pàg. 16 i 17
Arxiu Vicenç Pumareda.

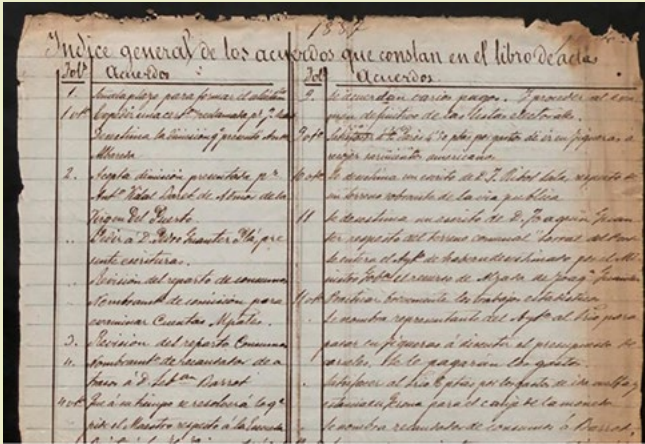
Cròniques de Llançà (XIII)

A través dels llibres d'actes de l'Ajuntament (1887)

Lluís Feliu i Pumarola

2 de gener 1887

Es llegeix un escrit presentar pel Sr. José Ribot en qualitat de mandatari de la Sra. Concepció Cortada i Fàbrega, en el que manifesta tenir notícia de que l'ajuntament a facultat al Sr. Antonio Vidal, sereno de la vila, per a cultivar i utilitzar un terreny del territori dit “Juncar”, i estan en la part que llanda amb el Sr. Bartolomé Moisa, i el conegut com Garcia, acudeix en contra d'aquest acord ja que només era sabut pel President de la Corporació, i reclama que amb tota la brevetat possible, li sigui entregat el llistat certificat literal, de tots els acords que hagi pres aquesta Corporació Municipal. Per unanimitat s'acorda expedir tal certificat al Sr. Ribot, en la qualitat que obra (1).

Es dona lectura de la carta del càrrec d'Administrador de la Virgen del Puerto, que ha presentat Don Antonio Vidal i Baret. L'ajuntament accepta la dimissió, i es presta notificar-ho al reverent capellà rector de l'església d'aquesta vila.

16 de gener 1887

Es llegeix un escrit del mestre Sr. Juan Pacareu en el que exposa els defectes que reuneix el local de l'escola, i demana es traslladi dita escola, amb la urgència que les necessitats de l'ensenyament requereix. L'ajuntament contesta que ho resoldrà en el temps oportú.

17 de gener 1887

S'obre la sessió en la que es presenten les demandes sobre els impostos de consum.

Núm. 1 - La Sra. Antonia Lluch, vídua Dalfau, reclama suplicant se li rebaixi la quota, manifestant que la seva riquesa a disminuït a causa de la plaga de la fil-loxera, i que el número de la seva família no ha augmentat, i compara la seva quota actual amb la dels anys 1883-84. L'ajuntament, vist el dictamen de la Junta Repartidora, i sabent que la fil-loxera ha envaït i destruït les propietats de tota la comarca, però tenint en compte que el seu cup de consum no ha disminuït en res, i que tothom ha de contribuir la respectiva posició social, i vista la lamentable misèria que s'ha desenvolupat en tot el districte, s'acora per unanimitat desestimar la reclamació de la Sra. Antonia Lluch, vídua Dalfau.

Núm. 2 - Don Miguel Estela Bech, suplica una rebaixa de la seva quota per la disminució de la seva riquesa, i presenta una escriptura de venda a favor del Sr. Joaquim Bech de Laredo (?) de dos finques, i la subrogació de dues hipoteques a la seva mare, tot davant notari el Sr. José Baute Lacoste de Figueres. L'ajuntament manifesta que el recurrent no pot demostrar satisfactòriament, que aquestes accions presentades disminueixin les seves riqueses, i desestima per unanimitat la seva petició.

30 de gener 1887

Es llegeix una comunicació de l'alcalde de Figueres reclamant a aquest ajuntament l'import del segon trimestre, de les despeses carceràries. L'ajuntament acorda satisfer aquell import en la major brevetat possible.

Es fa saber que a l'escalada de l'església parroquial, s'ha observat un despreniment d'algunes pedres de la barana. El Sr. President manifesta que atenent a l'ornat públic, es considera utilíssima la recomposició d'aquell desperfecte. Així, s'acorda recompondre el desperfecte, i el seu import es satisfarà amb càrrec del capítol 6è, article 1r. L'acord va ser acceptat quatre contra un, amb el 'no' del Sr. Joaquim Pacareu. També es faria l'obra de col·locar una pedra a la cloaca del carrer Pilota, que es pagaria amb càrrec al capítol 3r, article 3r.

20 de febrer 1887

L'ajuntament rep les reclamacions del M. I. Sr. Delegado de Hacienda, i el Sr. Administrador de Impuestos, sobre els debïts de consums i cèdules que l'ajuntament té amb la Hacienda de la Província. La corporació municipal demana la suspensió del pagament dels impostos, tenint en compte la excessiva misèria per la que travessen les famílies de jornalers de la vila, augmentada per les inclemències del temps, i fa saber al Sr. Delegat que no es pot fer front a tals pagaments, ja que el consistori d'aquesta vila, ha tingut que adoptar l'humanitari sistema de repartir bons als pobres, per evitar els tristos espectacles produïts per la fam, que podrien arribar a comportar un conflicte major.

L'ajuntament, per unanimitat, satisfarà al Sr. Juan Iter Marli “hojalatero”, la quantitat de 13,50 pessetes per uns objectes venuts per la casa capitular. Es paga al carboner l'import d'una càrrega i mitja de carbó, del capítol d'imprevistos. Es paga al Sr. Joaquim Barlam la quantitat de 15 pessetes per treballs de auxiliar de secretaria, que ha practicat fins avui.

9 de març 1887

Es dona vista a un escrit dirigit a l'ajuntament pel Sr. Joaquim Guanter, en el que demana es fixi l'extensió de terreny al que s refereix l'acord del 3 d'octubre últim, al parlar del terreny “Sorrall del Port”, consignant els llandars del mateix, i assenyalant-ne els marges, i s'ofereix a presentar els títols de propietat que té sobre el terreny “Sorrall del Port”. La corporació, vist l'assumpte, i ja que el recurs d'alçada que va ser presentat pel recurrent al Consejo de Estado, i que dit recurs va ser desestimat pel Ministerio de la Gobernación, s'acorda que no és procedent la sol·licitud del Sr. Joaquim Guanter.

El Sr. Alcalde de Figueres, insta a l'ajuntament a que anomeni un representant per anar a la reunió per discutir i aprovar els pressupost de presons de l'any 1887-88. Per tal efecte s'anomena al secretari Sr. Emilio Concustell, a qui se li pagaran les despeses, i se li avança la quantitat de 8 pessetes del capítol d'imprevistos.

12 de març 1887

Es revisen les Altes i Baixes de la Riquesa Territorial.

Núm. 1 - El Sr. Manel Falcó Ginjaume sol·licita ser baixa de la riquesa consignada a 1/8 de vessana de terra d'hortalissa, al territori “Salanca”, *amillarada* al número 143, per ser venuda a la Sra. Lucia Cervera.

Núm. 2 - El Sr. Pedro Guanter Pla, sol·licita inscriure a l'amillarament quatre finques al seu favor, i unes altres quatre al favor de la seva mare Maria, finques que procedeixen del seu difunt pare.

Núm. 3 - El Sr. Miguel Estela Bech sol·licita baixa d'un camp de nom “Salanca” (?) d'una casa dita “Can Baqué”, al carrer Riamera número 23, i d'un hort al territori “El Puerto”.

Núm. 5 - La Sra. Josefina Sabater Marcé sol·licita alta d'una casa al carrer Muralla número 14.

20 de març 1887

Es dona vista a una sol·licitud del Sr. Jaime Riera Viñas, que demanda se li indiqui la línia que ha de seguir una paret que vol construir en un hort de la seva propietat que queda en front de la Carretera del Port dit “Virgen de la esperanza”.

27 de març 1887

La comissió d'obres notifica que ja ha traçat la línia per la paret que el Sr. Jaime Riera vol construir a la seva finca de la “Mare de Déu de la Esperanza”, front la Carretera del Port. La comissió, després de deliberar autoritza la construcció que serà verificada per l'ajuntament.

Es veuen dos comptes presentats pel Sr. Pedro Masdeu, paleta, una amb un import de 34,25 pessetes pels números del cementiri i la seva col·locació i material, i l'altra de 6,50 pessetes per tapiar la cloaca als punts de les clavegueres dels morosos en el pagament de l'import de dita cloaca.

9 d'abril 1887

Núm. 7 - El Sr. José Bosch i Fulcarà, demana ser alta d'una finca vinya i erm, situada en aquesta vila en el territori dit “Venturer”, de mida de 131 àrees i 22 centiàrees, que ha comprat a Don Vicente Compte Clausells. Presenta escriptura autoritzada per don Juan Majuelo, notari d'aquesta vila.

Núm. 8 - El Sr. Juan Camprubi Viñals, declara ser baixa d'una casa i pati d'aquesta vila, al carrer de la Creu número 2, que ha venut al Sr. Nicolás Ferrer Roig, amb escriptura de 19 d'agost de 1885.

Núm. 12 - El Sr. Benito Mallol i Serradell demana ser alta d'un hort d'aquesta vila, al territori “Hort d'en Negre”, i també una finca a “Ratacunill” de cabuda 2 àrees i 73 centiàrees.

Núm. 13 - El senyor Pedro Masdeu com administrador legal dels bens de la seva consort la Sra. Maria Vilarodona, demana traslladin els bens de la Sra. Quitèria Madrenas (?) com hereua d'ella.

Núm. 14 - El Sr. Pedro Masdeu demana ser alta d'una casa situada en aquesta vila al carrer Orient número 2 que compra a la Sra. Mercedes Llorella.

Núm. 17 - El Sr. José Ribot, com mandatari de la Sra. Concepción Català, demana se inclogui una finca *amillada* en el terreny dit “Juncar de l'Estany”, sense presentar escriptura.

29 d'abril 1887

Núm. 19 - El Sr. Juan Pacreu Ferrer demana ser alta de les finques pròpies del seu pare Francisco Pacreu, que li corresponen com hereu universal.

22 de maig 1887

La Sra. Maria Pagès propietària d'aquesta vila, declara que se li tiri una línia per poder edificar una paret al lloc dit “La Virgen de la Esperanza”, que llanda amb la carretera del Port.

5 de juny 1887

El Sr. Pedro Masdeu, paleta, presenta dos comptes, un per reparacions a l'Escola, i clavar la barana de l'escala, amb un total de 8,65 pessetes, i l'altre compte de 157,61 pessetes, pels treballs fets en els cementiris d'aquesta vila.

El Sr. Juan Estela e Iter, reclama se li expedeixi un títol a favor seu sobre el nínxol que comprà al Sr. Fernando Xirau, el número 4 de Ponent del Cementiri General.

19 de juny 1887

Es llegeix l'ordre del dia pendent d'acord sobre com evitar en el possible, els tristos estralls que cada any causa la hidrofòbia¹, que es desenvolupa en la temporada de calor, per alleugerir en lo possible a les famílies pobres que tinguin algun dels seus individus, per sofrir la mossegada hidròfoba. Així, l'alcalde publicarà un bàndol ordenant que els gossos hauran d'anar proveïts de morrió, i en cas contrari se li subministraran boles d'estricnina, i altres disposicions encaminades a tallar aquest mal. S'acorda comprar 25 boles d'estricnina que s'entregaran a l'agutzil per què les subministri als gossos sense morrió, tan de dia com de nit, amb la precaució de no deixar cap bola abandonada.

25 de juny 1887

El Sr. Secretari dóna lectura sobre el repugnant espectacle al quedar aquells animals a la vista del públic. Per aquest motiu, insta a la corporació que faci complir al sereno el seu compromís, tal i com estava establert en el contracte. S'avisava al sereno per què passi dos cops al dia a recollir els munts de fems, immundícies, i també els gossos que resultin morts.

El Sr. Pares proposa que com que han baixat els preus de l'arrendament de les cases en aquesta població degut a la falta de treball, s'hauria de mirar si ara es trobaria un local més barat que el que ocupen en aquest moment les Escoles.

1 de juliol 1887

El Sr. Secretari llegeix l'ordre del dia ressaltant que segons la vigent llei municipal, corresponen a aquesta població el número de 2000 residents, o habitants domiciliats. (...) Al Sr. Baltasar Puntonet i Bosch, pels cinc vots aconseguits, li correspon la jurisdicció als distrets de, el del Nord, que comprèn “Setcasas”, “Barrio del Puerto”, i part de la vila limitada pels carrers de la Creu, Unió, Florida Blanca, i Sol, també “Balleta”, “Manso Madres”, “Molí Pujol”, “Heras”, i part meridional d'aquesta vila limitada per dits carrers.

2 de juliol 1887

La Corporació fa els nomenaments dels alcaldes de barri, els elegits són: pel “Barri del Port” el Sr. José Bosch i Cervera, i pel de la “Balleta” al Sr. Francisco Guanter i Pla.

9 de juliol 1887

El mestre de l'Escola Pública de nens presenta el seu pressupost per a despeses i ingressos de 1887-88. La mestra de l'Escola Pública de nenes que ho és des de 1883 presenta els seus pressupostos. El regidor Sr. Martin Poch proposa que abans d'aprovar els pressupostos del mestre de nens, es comprovi que les despeses consignades són convenients. El pressupost de la mestra de nenes s'aprova per unanimitat.

El regidor Sr. Feliu Heras fa present a la Corporació que s'observa que molts gossos vaguen sense morrió, cosa que es de lamentar. Així s'acorda de continuar subministrant boles d'estricnina als gossos que faltin a tal requisit.

16 de juliol 1887

S'exposa a la Corporació que el propietari del local de l'Escola de nenes, vol que s'acabi el contracte, però al no haver-hi aquest contracte d'arrendament, s'acorda posar a subhasta pública aquest servei, que s'adjudicarà al qui ofereixi millors condicions.

El Sr. President posa en coneixement de la Corporació el mal estat en què es troba el local destinat als pobres transeünts, a causa del descuit i falta de neteja del pobre acollit Antonio Prat. S'acorda col·locar a dit subjecte a l'estança de la torre, que primer s'emblanquinarà, a l'igual que el local destinat a pobres, i es previndrà al subjecte indicat que si no conserva la deguda neteja en la mencionada estança, se li tancarà la porta privant-li l'entrada.

6 d'agost 1887

L'ajuntament queda entès d'una comunicació del Sr. Delegado de Hacienda, a la que imposa a l'ajuntament i la Junta Pericial d'aquest districte, la multa de 50 pessetes per no haver confeccionat el repartiment de la contribució territorial.

S'acorda pagar 1 pesseta al Sr. Pedro Porcallas per la poda de l'arbre de la Plaça de la Constitució.

20 d'agost 1887

S'acorda unànimement fer blanquejar el frontispici de la Casa consistorial, i el Saló de Sessions.

En vista dels abusos que es cometen en les propietats d'aquest terme municipal, s'acorda per unanimitat practicar rondes per tal d'evitar tals abusos.

3 de setembre 1887

Es presenta un compte per part del Sr. Juan Xaubet reclamant el pagament de 18,20 pessetes, per 81 litres de civada subministrada a l'exercit l'any econòmic anterior. S'acorda pagar aquest compte.

25 de setembre 1887

S'atén un escrit del Sr. Juan Pacreu Pagès en el que manifesta que un veí d'aquesta vila, el Sr. Honorato Vilanova, s'ha permès perjudicar la carretera que condueix al Port de la Selva, de la que ha tret terra, i ha destrossat un pas a nivell, i un cordó que existia per la millor conducció de les aigües en temps d'avingudes. S'acorda que la comissió d'obres ho examini, i després es resoldrà.

Queda acordada practicar una visita a l'Hospital d'aquesta vila, demà a les dues de la tarda, en missió dels Senyors de la Junta Benèfica.

2 d'octubre 1887

Es dóna lectura a l'acord dictat per el M. I. Sr. Governador Civil d'aquesta província en el recurs d'alçada interposat per la Sra. Concepción Cortada, contra l'anunci de l'ajuntament relatiu a les delimitacions de la propietat d'un terreny comunal denominat “Estany”, i dit acord desestima el mencionat recurs.

9 d'octubre 1887

Es dóna vista de la resolució dictada per la “Administración de Propiedades e Impuestos de la Provincia”, la que rebaixa al Sr. Eugenio Perxas 34,80 pessetes la seva quota de consums, en virtut de la reclamació de l'any 1885-86. La Corporació Municipal acorda unànimement acudir en alçada davant la “Dirección General de Impuestos” contra l'anterior resolució.

Es fa lectura d'un escrit presentat per la Sr. Antonio Vidal i Girbal, actual sereno de la població, en el que expressa que atesos els danys i afliccions que ha sofert en els auxilis que li produïen el càrrec de sereno, demana a l'ajuntament li deixi utilitzar la resta del terreny comunal dit “Estany”, pel temps i condicions que necessiti.

16 d'octubre 1887

Es procedeix a resoldre la demanda del Sr. Antonio Vidal, actual sereno, i tenint en compte que el terreny que reclama, pertany al comú, i per tan no es pot cedir a particulars, sinó que cal observar les formalitats legals, així doncs s'acorda desestimar la petició i comunicar-ho a l'interessat.

1. Hidrofòbia, malaltia infecciosa que pateixen alguns animals, especialment els gossos, i que es transmet a través de les mossegades d'aquests animals.

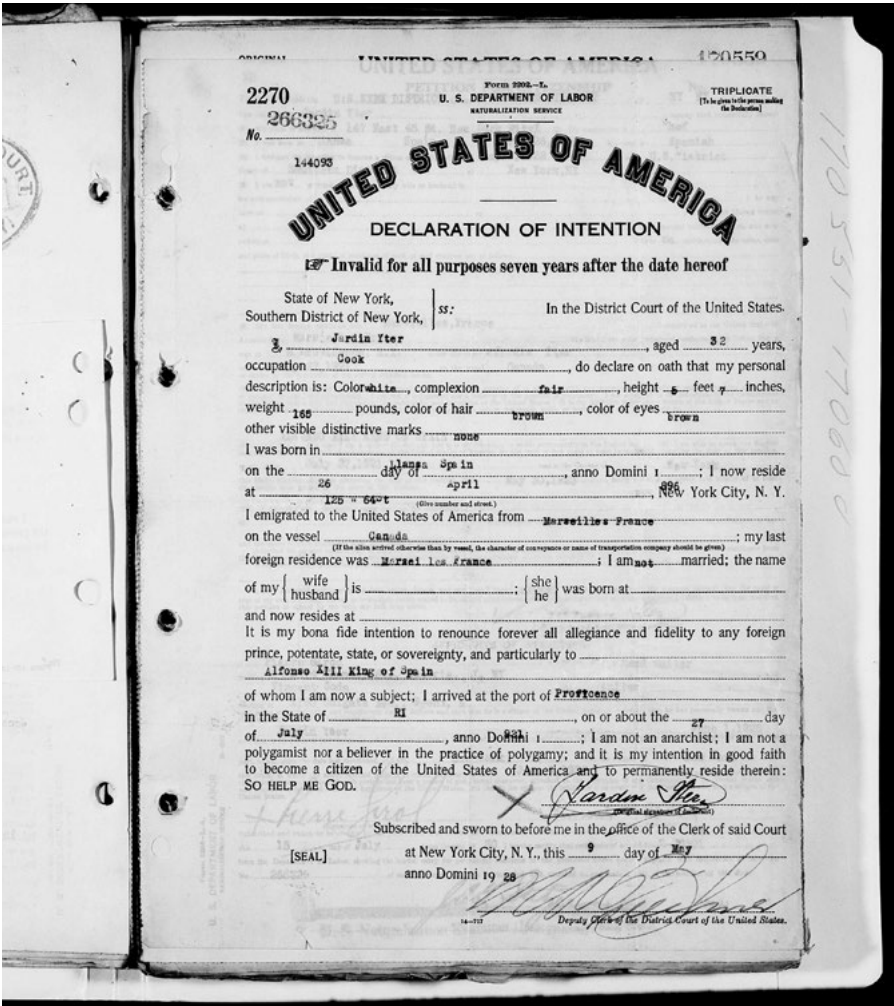
Jardí Yter Carreras, de Llança als Estats Units!

Erika Serna i Coda · Joan Serra i Perals

Una de les característiques fonamentals de la història dels Estats Units és l'extraordinària capacitat d'acollida de desenes de milions de persones de totes classes, cultures i països, com si fos una esponja gegant que ha passat a ser una important nació d'immigrants. Però, aquesta admirable virtut ha coexistit sempre amb una cara més sòrdida del procés de construcció i concepció nacional; de fet, bona part de la història estatunidenca pot ser vista com un procés dialèctic de processos d'inclusió i d'exclusió, i fins i tot d'expulsions i deportacions forçoses.

La magnitud d'aquesta acollida pot estudiar-se a partir de la construcció de gran ciutats com és el cas de Nova York, ciutat d'immigrants per antonomàsia. Des del 1820 - data d'inici del registres d'entrades- fins al 1954 amb el tancament de la illa d'Ellis van passar més d'un centenar de milions de persones, que suposen com la meitat de la població americana actual té avantpassats que entraren als Estats Units per aquí. La majoria procedent d'Europa i enregistrats al *ship manifests* o registres oficials de passatgers a les costes americanes.

A part de l'illa d'Ellis hi ha altres llocs d'entrada a Estats Units, potser no tan concorreguts però igual d'importants, com Castle Garden de Nova York, Boston, Baltimore, Nova Orleans, San Francisco, el Port de Providence... Avui els genealogistes professionals i afeccionats recorren per obtenir informació vital, com el nom, edat d'arribada, ocupació, últim lloc de residència ... Són bases de dades

gratuïtes posades a internet, en obert i sense limitacions, amb milions de registres de passatgers que des del 1820 el govern federal dels EEUU exigia que els capitans dels vaixells presentessin llistats dels nouvinguts als funcionaris.

De manera casual topem amb el jove Jardí Yter Carreras, nascut a Llança el 26 d'abril del 1896, on el seu nom complet d'inscripció al Registre Civil va ser el de

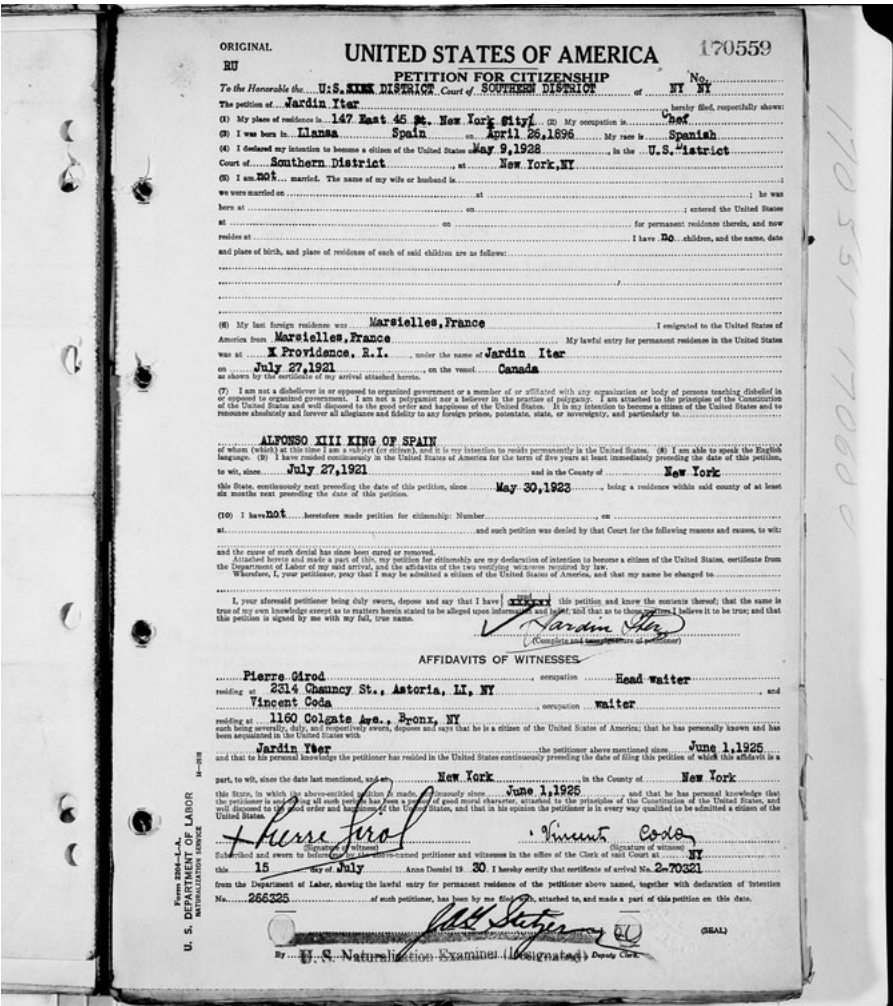
Jardí Darwin Siltré. Apareix empadronat fins al 1910 a Llança i el seu ofici declarat ja llavors va ser el de cuiner. El situem entrant als Estats Units, on registre que era un noi de complexió física mitjana, solter, de cinc peus d'alçada i set polzades -1,70 m-, pes de 165 lliures -75 quilos-, cabells i ulls marrons i sense marques identificaries ni cicatrius que arribà al Port de Providence, Richmond, en el buc Canadà

procedent de la ciutat de Marsella. Corria el dia 27 de juliol del 1921, així que tenia 26 anys i s'hi establí en aquest país per la resta de la seva vida. Sabem que a l'any 1952 es casà a Manhattan, ciutat de Nova York, amb Jeanne o Jeanette Levesque (1902-1991). Jardí Yter morí el 25 de febrer del 1991 i va ser enterrat al cementiri de Sant Patrici de North Middleton Township, Cumberland County, Pennsylvania.

Segons el cens de població de Manhattan del 1930 apareix inscrit com a vivint en aquesta ciutat i com a xef d'hotel. L'imprès oficial de petició de la ciutadania venia avalat per dos testimonis, suposem companys de feina: Pierre Girod, cap de sala de l'Astòria - identifiquem agosarament amb el conegut Hotel Waldorf Astoria - i el cambrer Vicent Coda, veí de l'Avinguda Colgate del Bronx. Abans de sortir cap a Amèrica Jardí Yter va declarar-se com a cuiner d'ofici i que la seva última ciutat de residència havia estat Marsella, d'on ens aventurem a afirmar que tenia coneixements de la cuina francesa sempre tan rica i ben valorada per tot el mon.

Jardí Yter tenia un altre germà amb el curiós nom d'Univers, nascut el 1899 a Llança, que més tard canviaria el seu nom per el de Joan, segons inscripció marginal al Registre Civil; i que també va marxar als Estats Units un parell d'anys més tard que el seu germà, és a dir el 1923, on arribà en el vaixell Olympic que sortí del port anglès de Southampton. Si mirem el llistat de passatgers d'aquesta travessa tots estaven relacionats amb el mon de la cuina, ell mateix entrà al país com a assistent de "roast cook". Contràriament al seu germà, tornà a Llança on sabem que morí el 1964. S'havia casat amb Carme Grau Vidal de Llança i tingueren dos fills, Josep i Salvador Iter Grau, dels quals no hem sabut trobar cap descendent.

L'any 1973 l'Ajuntament de Llança inclou en un edicte - al Butlletí Oficial

de la Província de Girona núm. 135 - el llançanenc Jardí Yter, entre altres, com a notificació pública, atès que es desconeix el seu domicili per avisar-lo d'un pagament pendent.

Tant en Jardí com l'Univers, eren fills de Josep Yter Marli de professió comerciant, que al padró d'habitants del 1910 declara que feia de sereno, i de Magdalena Carreras Isern, mestressa de casa, ambdós llançanencs. No és gens d'estranyar que en Josep Yter, posés aquests noms als seus fills, perquè era un membre actiu de la lògia -triangle Luz de Progreso de Llança¹.

A raó de la creació de la lògia Progreso Portbouense depenen de la federació del Gran Oriente Español al poble homònim, a Llança es crea la lògia-triangle

(subdelegació de pocs maçons) Luz de Progreso, que actuava com a sucursal de la direcció portbouenca. Hi havia disset membres identificats amb la professió i el mot: Josep Yter Marli, bracer "Amadeo II".

Aquest petit relat ens fa pensar com els moviments migratoris no és pas un fet actual, sinó que sempre han hagut canvis de residència amb la recerca de millora de les condicions de vida. Els empredors no són només un fenomen actual!

1. ALVÉS ADRIÁN : "La maçoneria a Llança: Primera part"; Farella Revista de Llança; Núm. 38, abril de 2017; pàg. 10-11.

5 Km

Itinerari a peu · Dificultat mitjana

Novetat!

La ruta de la Pedra Seca

LLANÇÀ

RUTA
PEDRA
SECA

www.visitllanca.cat

@visitllanca

Llança Turisme

Ajuntament de Llança
www.llanca.catLLANÇÀ
CAP DE CREUS

+INFO

Fiscal · Laboral · Mercantil
Comptable · AssegurancesC/ Nicolás Salmerón, 6 Baixos
Tel. 972 12 09 94
info.buxeda@gmail.com
17490 LLANÇÀZURICH ASS.
J. BUXEDA
AG. 170066-5
AUTO LLANÇÀ
ALINEACIÓ EQUILIBRAT FRENOMETRE PRE-ITV
MECÀNICA I SERVEI RÀPID DE L'AUTOMÒBIL

BATERIES

TUBS
D'ESCAPAMENTCANVI
D'OLI

FRENS

ALINEACIÓ

CANVI DE
VIDRES

PRE ITV

CÀRREGA
AIRE
CONDICIONAT

C/ Camprodon, 8 - Tel. 972 12 06 75

Finques
Company

Immobilària des de 1963

 INTERMEDIACIÓ COMPRENDES I LLOGUERS
 NOVES PROMOCIONS
 ADMINISTRACIÓ PATRIMONI LLOGUERS
 ADMINISTRACIÓ COMUNITATS PROPIETARIS
 VALORACIONS I ASSESSORAMENT URBANÍSTIC
 ESTUDIS D'INVERSIÓ I GESTIÓ PATRIMONIAL
 LLOGUER DE VACANCES
La immobiliària
número 1
de les comarques
gironinesLLANÇÀ
c/ Castellar, 48-50
17490 Llança
972 38 01 97
llanca@finquescompany.comOficines a Figueres, Roses, Llança i Girona
www.finquescompany.com
BAR FELIP

 C/ Nicolás Salmerón, 2
 Tel. 972 38 13 28
 17490 LLANÇÀ

No ens podem imaginar la sort que tenim avui dia, la tranquil·litat i la pau amb la que vivim, sense cap temor, ja que en èpoques passades de cop podies viure un malson, d'estar tranquil·lament a casa amb la família, estar prop d'una platja o d'una cala et podia costar la vida o la llibertat i podies acabar venut com esclau. L'època de pirates i corsaris va del segle IX al segle XVIII.

Els temuts pirates i corsaris tenien atemorides la població de Llança com moltes d'altres. Imagina't estar tranquil·lament dormint i que algú esbotzi la porta i segrestin tota la família i et venguin com esclau o estar dinant o sopant a casa i escoltar el so d'un corn marí, segur que et deus preguntar què coi és el so d'un corn marí, els vilatans d'aquella època ho sabien molt bé. Escoltar-lo feia que se t'encongís l'estómac, se t'ericés la pell, deixessis de menjar o inclús que tinguessis un còlic estomacal. Volia dir que un vigia havia vist un vaixell pirata arribar a la platja o desembarcar a Llança, ja podies començar a amagar totes les coses de valor, còrrer i amagar-te amb tota la família o còrrer terra endins.

Arribaven de cop i ho arrasaven tot, saquejos, incendis, provocaven pillatges, robatoris i inclús segrestos. Els pirates eren delinqüents, simples bandolers, mariners que es dedicaven a robar, no depenien de ningú, només rendien comptes al patró del vaixell, en canvi els corsaris, eren vaixells que representaven un Estat, un rei, eren un instrument de guerra que es dedicaven afeblir el comerç d'un estat enemic, però al final no eren tant diferents als pirates ja que també saquejaven, robaven i feien malifetes.

Tota la costa empordanesa com Llança, Cadaqués, Roses i Palamós van patir els atacs, malifetes, robatoris i saquejos de pirates i corsaris, primer la dels corsaris genovesos i pisans, seguit del turment i sagnants atacs del temut corsari turc Barba-roja, mes tard els pirates algerians; inclús hi van haver pirates catalans que a part de fer les malifetes fora de la nostra costa també atacaven i saquejaven als nostres veïns.

Els atacs eren d'imprevist, tant podien sorprendre a un pescador que es trobava amb el seu vot pescant prop de la costa o en una cala com de cop desembarcaven en una platja o port i saquejaven tot un petit poble costaner, inclús atacaven les masies aïllades.

La població no tenia cap defensa possible existien unes torres de guaita repartides per la costa on es feia vigilància, però la majoria de les vegades apareixien per sorpresa i tot i avisar a la població fent sonar els corns marins no donava temps a reaccionar. La protecció de la població era a càrrec de l'estat a través dels militars de l'època, però apareixen tard, pocs o no apareixien.

Els pobles de la costa tenien organitzada la seguretat de la seva vila a través de les milícies locals de veïns, sense formació militar, desorganitzades, lentes i poc efectives, s'ajuntaven milícies locals de diferents pobles per combatre la pirateria allà on fos del litoral empordanès. Més tard en el temps, aquestes milícies locals es coneixen amb el nom de sometent.

Heu de pensar que els pirates i corsaris eren sanguinaris, molt hàbils, ràpids i temuts pels atacs, per les morts que pro-

vocaven, els incendis, saquejos i raptos de persones. Durant diversos segles els nostres avantpassats van viure atemorits pels pirates i corsaris.

Els vilatans opten per l'autodefensa, aixequen muralles a les viles.

“A Llança per cert encara queda algun rastre històric de la muralla de la vila”.

Algunes masies aïllades de la comarca construeixen torres de defensa per refugiar-se i resistir a l'atac. Cap el segle XVIII els pobles costaners farts de viure atemorits i atacats, s'omplen de valor i armen vaixells amb el suport i patrocini de comerciants i patrons empordanesos, per tant, els catalans es converteixen també en corsaris i pirates; i surten a la mar a combatre a l'enemic.

A l'Empordà els primers atacs els van produir els corsaris musulmans, era cap el segle IX.

“Un dels corsaris musulmans més temut va ser Abi Hamama que va provocar incursions en territori català i saquejos com el del monestir d'Ullà any 1178”.

Els atacs musulmans en terres catalanes rebien el nom de ràtzies, arribaven a les platges o ports atacaven la vila o s'endinsaven terra endins uns quants quilòmetres.

“Es te noticia que en un dels atacs a Castelló d'Empúries fins i tot van arribar a peu fins Peralada capturant a diversos pastor que vengueren com esclaus”.

Els atacs eren per sorpresa i l'objectiu capturar presoners i fer un gran botí. Segons les cròniques de la època es coneixen diversos fets que van patir els nostres avantpassats.

Castelló d'Empúries any 935.

“Una flota de pirates musulmans comandada ibn Abi Hamama formada per 40 vaixell amb 1.000 soldats i 2.000 mariners ataquen la vila Castelló d'Empúries primer a l'arribar per mar cremaren el vaixells fondejats, encarcaren per terra i mar la ciutat, arrasaren poblets del costat, els ravalis i masos de l'entorn, mataren a més de quatre centes persones en tota la zona”.

Heu de pensar que en aquella època la ciutat de Castelló d'Empúries tenia menys de 390 habitants. Els pobles dels veïns i castells de les proximitats van enviar homes a lluitar i defensar Castelló per fer fora els musulmans que finalment es van replegar amb les seves naus prop de Torruella de Montgrí.

Els pirates turcs també arriben a les costes de l'Empordà un dels primers atacs.

Calella de Palafrugell l'agost de 1376.

“Els palafrugellencs corren a amagar-se terra endins però són capturats 4 mariners locals com esclaus, 11 anys després hi ha constància que encara eren captius a les ciutats de Fes i de Bugia”.

Roses el 15 de novembre de 1380.

“Els pirates desembarquen i raptin a 2 famílies senceres mentre dormien”.

Castelló d'Empúries el 7 de maig de 1393.

“Els pirates capturen 8 veïns i un nadó lactant. Una nena de tres anys i la seva mare van poder escapar i evitar el segrest”.

Selva de Mar any 1394.

“Els pirates desembarquen i captures a 2 mercaders”.

També durant aquesta època no en tenim prou amb els pirates musulmans, turcs o algerians que també tenim pirates catalans molt temuts a l'Empordà que fan de les seves, saquejant, cremant, s'enduen botins i estalvis, ornaments de les cases dels pobles, com capturen i segresten persones de cases i masos per vendre com esclaus i guanyar diners a tot el litoral de costa català.

Roses 1450.

“El pirata català Joan Torrelles l'any 1450 desembarca i saqueja Roses i com també saqueja diversos masos prop de Torroella de Montgrí”.

Es va convertir en un mal son a la costa catalana i el Consell de Barcelona reuneix un estol de naus armades de diverses ciutats com Barcelona, Tortosa, Mallorca, Menorca, Perpinyà, Tarragona i Eivissa sota el patronatge de Ramon Desplà. El 29 de juliol Joan Torrelles és capturat i se li obre un procés per pirateria i lladronici.

Llança no va passar inadvertida, tot i la defensa natural de les seves muntanyes i turons, les quals, a vista de mar, deixava el poble amagat, i també va patir els atacs de pirateria.

Llança 1450.

“El pirata català Pere Despalau va cometre actes de pirateria a Llança desembarcant i saquejant el poble i masos de pagesos, també va saquejar a Roses i Cadaqués, enduent-se un total de 20 persones lligades de mans i les va anar a vendre a l’Alger com esclaus on va obtenir un gran benefici”.

Al segle XVI, l’època del pirata turc Jair-al-Din i més conegut pel seu àlies Barba-Roja va realitzar molts saquejos i captures a ports catalans, sobretot a Cadaqués i Roses on van fer molts saquejos i captures i botins, va atemorir els port catalans durant dècades.

L’any 1543 Barba- Roja amb 20 galeres i tres fustes ataca tota la costa francesa i catalana, assetja i pren Niça, Toló i Marsella, Cadaqués, Roses, Palamós....

Atac del pirata Barba- Roja a Cadaqués 1543.

“Els pirates assalten a Cadaqués tota la població va marxar corrents amagar-se terra endins i van deixar el poble desprotegit, el temut pirata Barba- Roja va saquejar sense resistència el poble enduent-se molts objectes i ornaments de valor de les cases, l’església també resultar atacada, saquejada i cremada”.

L’atac a Palamós 7 d’octubre 1543 un dels més sagnants.

“Els pirates trien Palamós en veure que la fortificació és irregular bombardegen, i fan una bretxa, la població escapa i queden 25 homes coratjosos per defensar-la, però són arrasats violenta i salvatgement, es queden tot el dia 8 d’octubre a Palamós i ataquen poblacions properes, quan arriba el sometent d’altres poblacions el dia 9 d’octubre el panorama es dantesc, documents de l’època expliquen.... caps llevats de les espatlles, cossos totalment cremats, pals travessant lo cés, morts i anestats (empalats)...”.

Cap a l’any 1564 va ser una època en que el Cap de Creus es converteix en el cau on s’amaguen el pirates turcs. Aquests buscaven refugi en les seves cales i racons inhòspits i des d’on passaven inadvertits fondejats entre els penya-segats i les muntanyes. Aquesta zona era una de les més desprotegides del litoral català a causa de la baixa demografia, motiu pel qual els pirates hi buscaven amagatall.

Llança entre el 3 i el 24 d’agost de 1565.

“Els pirates trucs capturen dos llondros que són vaixells comerciants i una fusta que és un vot a rem amb tres homes a Llança”.

Llança 27 d’agost de 1565.

“Els pirates turcs amb 17 fustes desembarquen i ataquen la torre de Llança, en aquest atac van morir els 4 homes que la defensaven. Els turcs es quedaren uns quants dies a Llança fins el 3 de setembre, durant aquella setmana els turcs feren incursions des de Llança a les rodalies per capturar corallers, pastors o famílies en masos aïllats per vendre com esclaus”.

Cadaqués 7 de juliol de 1584.

“Unes quantes galiotes de corsaris turcs en presenten a Cadaqués, la torre que defensava el port inicia foc encertant a una de les galiotes de ple i ferint als tripulants, els pirates fan mitja volta i es retiren”.

Cadaqués 16 de juliol de 1584.

“22 galeres de pirates del Rei d’Alger eren novament davant de Cadaqués i assetgen la vila, bombardegen els murs i la torre maten 4 homes de Cadaqués i deixen molts nafrats. Cadaqués rep ajuda dels senyors de Castelló i Peralada i els pirates han d’abandonar l’atac. La flota de pirates turcs segueix baixant la costa i atacant altres viles”.

Cadaqués novembre de 1584.

“Els pirates i corsaris turcs intenten assaltar la vila de Cadaqués, una de les més perilloses amb 22 fustes amb uns 2.000 de pirates desembarquen i ataquen els murs de la població”.

Un avís des de la torre de vigilància de Sant Pere de Rodes avisa d’una gran flota armada prop del Cap de creus.

“Aquell dia la gran boira marina no deixa veure bé la quantitat d’embarcacions enemigues però aquest cop sense ser vistos per la boira saquegen, arrasen i cremen Cadaqués que no tenen temps de reaccionar”.

Apareixen el dia després a Roses.

“A primera hora del matí eren 19 galeres i 3 galiotes carregades d’homes armats ataquen bombardejant Roses, desembarquen i els arquers massacren els defensors de les muralles amb una pluja de fletxes, que sobrepassats abandonen les posicions i fugen terra endins, Roses es saquejada”.

Segle XVII i XVII època de la pirateria Algeriana, ja no tant intensa com la turca, menys vaixells feien incursions al litoral empordanès entre dos i quatre fustes evitaven grans nuclis de població i atacaven petites viles i masos aïllats la intenció arreplegar estalvis, ornaments, vestia i sobretot capturar persones per ser venudes com esclaus.

Llança 20 de juny de 1663.

“Un vaixell correu que venia de Cadaqués havia vist fondejar en una cala a prop dues fustes de pirates algerians i estaven maltractant alguns segadors i saquejant una casa de pagès. Els de Llança van organitzar un sometent de 30 homes que es situaren a diversos punts de la costa, cada petit grup encengueren fogueres i els pirates en veure-les fugiren”.

Segle XVIII a Mont-ras cap l’any 1700 la llegenda de la Cala del crit. Segons documents de l’època sembla ser que aquest atac a la masia es va produir realment.

“15 pirates comandats per Mohamet Amara desembarquen per fer aigua i llenya, fa una incursió terra endins per saquejar un mas, la família es tanca dins, cremen el graner i fan sortir i capturen a tota la família un pare, la mare i les dues filles, la gran molt maca, el comandant Mohamet se l’emporta carregada a les espatlles, ella crida i pedaleja com mai, el comandant a l’arribar a la platja intenta abusar d’ella besant-la ella segueix cridant i el comandant, per por que el crits alertin al sometent treu l’espasa i li talla el cap, deixant-la estesa a la platja mentre els vaixells s’allunyen mar endins a la família captiva”.

Durant diversos segles, com podeu veure, els nostres avantpassats van viure una de les pitjors i més terribles pel·lícules de pirates en les seves pròpies carns.

Font consultada:
· Publicacions de l’escriptor català Gabriel Martín i Roig.

Imatge pàg. 26
Imatge del pirata Barba-roja, extreta del web www.nuevatribuna.es.

Imatge pàg. 29
Imatge extreta del web www.nuevatribuna.es.

Amb vuit potes

Jordi Fulcarà i Mayné

Fa unes dècades el “mon gastronòmic” va entrar en força en la societat, suposant entre altres moltes coses, canvis en els hàbits alimentaris, la introducció de productes fins a les hores desconeguts, o la revalorització d'altres poc apreciats. En el sector pesquer aquesta petita revolució va tenir un fort impacte ja que, va incrementar l'apreciació del seu producte i , fins i tot la posta en escena de nous arts de pesca dirigits a la captura de les noves espècies que el mercat reclamava.

Segurament qui més qui menys recorda algun moment de la seva infantesa anar amb un salabre i una galleda rebuscat entre les roques d'alguna de les nostres cales a la recerca de petxines, crancs o musclos i de repent veure uns tentacles moure's dins d'una escletxa ,llavors al intentar tocar-los amb el salabre, un núvol de tinta tenyí l'aigua de l'entorn, deixant-nos bocabadats i oferint una escapadòria al cefalòpode que rep el nom del lloc on habita... el pop roquer.

El pop roquer era una espècie poc apreciada culinàriament i repudiada pels pescadors artesanals, sobretot els que es dedicaven a la pesca de la llagosta ja que, sovint trobaven a les xarxes varis d'aquets crustacis devorats pel afamat octòpode, lo que suposava una gran pèrdua pel pescador en una època de forta recessió econòmica. Tal era en aquell temps l'animadversió d'algun pescador envers el pop, que encara retinc a la memòria unes imatges que em varen sobtar quan siguent molt jovenet, un matí d'estiu mentre estava a la platja, la meva mirada es va enfocar en l'escapament d'un llagut (tija de fusta que serveix de suport al rem). Allà mort i deixat exposat al sol estava

clavat un enorme pop com a “castic” per haver-se cruspit el jornal del sofert pescador.

Però, la situació va fer un gir de 180 graus amb l'increment de valor del pop i llavors els pescadors varen confeccionar uns arts de pesca dirigits específicament a la seva captura, la nansa i el cadup. Les nanses ja eren un mètode ancestral de pesca dirigit sobretot a la captura de llagostes, sèpies o congres, però les nanses per pops anomenades poperes varen canviar les seves mides i els materials emprats en la seva construcció. Actualment, son una

estructura (a Llança solen ser de forma rectangular) feta de ferro i recoberta d'un emmallat de plàstic amb una obertura en forma d'embut en un dels extrems anomenada afàs, per la qual el pop entre atret per l'esquer que s'hi ha posat dins la nansa o popera, i un cop dins ja no en pot sortir. Solen calar-se en tires de 5 a 10 poperes sobre fondos rocallosos perquè així quan el pop surti del cau es trobi el menjar al davant i, afamat entri dins la trampa.

El pop té una gran elasticitat i aerodinàmica lo que li permet recórrer grans distàncies en busca de menjar per la qual cosa per poder capturar-los quan estan en fondos de fang o sorra els pescadors

varen idear el cadup. El cadup es un dels ormejos més rudimentaris ja que, es tracta senzillament d'un cilindre de fang o plàstic amb un forat (bàsicament es un gerro), els quals es calen en grups d'un centenar esperant que al fer-se nit el pop i entri cercant un cau on amagar-se per dormir. Aquest sistema de pesca és molt selectiu i no produeix cap impacte sobre el medi, per la qual cosa es considerada una de les tècniques de pesca més sostenibles ja que, el pop pot entrar i sortir del cadup sempre que vulgui. Tant es així, que després d'alguns jorns de temporal ens trobem molts de cadups sense cap pop, però plens de diferents materials (plàstics, trossos de vidre, llaunes, pedretes)

que guiats pel seu gran sentit de l'orientació han anant posant cada nit, sempre en el mateix cadup, per així camuflar-se i protegir-se dels depredadors.

Aquest mol·lusc cefalòpode de l'ordre octòpode presenta moltes curiositats que el fa ser singular dins el mon marí:

La seva captura amb nanses i cadups només es pot fer dins l'àmbit territorial de cada confraria. Es l'únic animal amb tres cors i la seva sang es de color blau, tenen la capacitat de regenerar les potes i en casos de fam extrema arribant a menjar-les per poder subsistir, d'aquí ve la famosa frase dels pescadors en temps de penúries que diu “a veure si tindrem que menjar-nos les potes com els pops”. A l'hora de la posta, la femella deixa de menjar per dedicar-se exclusivament a oxigenar els ous, morint quan eclosio-

nen. És l'animal que canvia de color més ràpidament i l'invertebrat més intel·ligent que existeix ja que, el seu cervell incorpora seqüències d'aprenentatge i els seus ulls són capaços de diferenciar formes i colors.

Per totes aquestes singularitats i pel seu valor culinari, desitjo que els pescadors artesanals podem seguir capturant de forma sostenible (talla mínima, vedes, plans d'eco gestió) aquesta espècie tant preuada perquè així segueixi formant part del nostre “mon gastronòmic”.

Imatge pàg. 30
Jordi Fulcarà amb un pop de 10 Kg.
Autor: Joan Fulcarà i Mayné.

Imatge pàg. 31
Conjunt de nanses al moll.
Autor: Jordi Fulcarà i Mayné.

metallsllança

ACABATS COMPLETS

**GALERIES / FINESTRES / BALCONADES
PORTES / APARADORS / MOSQUITERES
PERSIANES ENROTLLABLES / MALLORQUINES
TREBALLS AMB FERRO I INOX**

C/ Camprodon, 2 Baixos- LLANÇÀ · Tel. i Fax.: 972 12 19 12 - 652 45 09 36

metallsllanca@gmail.com

Els darrers cavallers, feudals i donzelles de Llançà

Arnald Plujà i Canals

Al'any 974 el comte Gausfred d'Empúries va fer donació d'un extens territori a Sant Pere de Rodes, amb tots els masos i alous de Santa Creu, la Selva, la Vall i Sant Baldiri, incloent també el terme de Llançà (per mar anava des de la punta dels Tres Frares a Cap de Ras i per terra des del puig Bufadors, l'eix axial de la serra Verdera i la penya Miralles fins el coll del Terrer (Sant Silvestre). No obstant, el monestir no tenia el domini total sobre Llançà, els feudals exercien una part de servituds i les llicències de cabotatge les concedia el comte d'Empúries. L'interès de Sant Pere de Rodes per Llançà radicava en el potencial humà i el veïnatge amb els seus dominis al Cap de Creus. Durant tres centúries d'estricta règim emfitèutic, els sacrificats vassalls reduïren la gran boscúria a conreus, que proporcionaren uns elevats rendiments al monestir. Al segle XII sorgiren les primeres desavinences entre l'abat i el comte d'Empúries per l'administració de la justícia civil i criminal, i es pronunciaren arbitratges, però cap fou definitiu i les ingerències mútues continuaren. Entre els anys 1265 i 1380, sis feudataris llançanencs: Berenguer I,

Ermessenda I, Berenguer II, Ermessenda II, Berenguer III i Ramon de Castellbisbal compartiren govern amb dotze cellers de Sant Pere de Rodes.

1. Berenguer I de Llançà (12...? - 1309?)

Poques notícies tenim del primer Berenguer conegut, de quina línia successòria precedia, ni la nissaga de cavallers que s'incorporà a la batllia de Llançà. Cap document tampoc no aclareix com es repartien les competències ni funcions amb Sant Pere de Rodes. Si sabem que l'abat, el cellerer i el pieter, controlaven la hisenda ordenant els capbreus com a prova per perpetuar la subsistència dels béns dominicals, mentre que els feudals tenien jurisdicció plena sobre un part dels homes, dones, masos i terres de la batllia, conservant els drets d'host i cavalcada que obligaven a ser defensats pels seus propis vassalls, una potestat cedida pel comte d'Empúries i que sovint fou objecte de contravenia. Més conflictiva va ser la relació entre l'emporità i l'abat de Sant Pere de Rodes, amb qui també es disputaven regalies, tributs senyorials i l'administració de la

justícia civil i criminal que tenia concedida al monestir, elevant el grau d'indefensió, ja que segons el delictes, els imputats tant podien ser jutjats pel mateix monestir, com per la cort de Castelló o per un tribunal eclesiàstic.

2. Ermessenda de Llançà i Simó de Trilla (1272? - 1309?)

Filla de Berenguer de Llançà, de qui heretà la batllia i el delme de la parròquia de Sant Martí de Pau. Contragué matrimoni amb el cavaller Simó de Trilla o Satrilla, senyor de Vilanova, de la Muga i tutor del comte d'Empúries Hug V. El seu germà Asbert era castlà de Quermançó i tenia una germana monja a Sant Daniel. Els cònjuges Ermessenda i Simó van ser testimonis de la disputa entre l'abat Pont i el comte d'Empúries, pel tema de justícia civil i criminal de la demarcació monàstica. La sentència, pronunciada l'any 1299 per Guillem Domènech, jutge del comtat, intentà fer un repartiment equitatiu dels delictes. A l'abat li atorgaren jutjar robatoris i faltes menors comeses sense violència ni superant 5 sous malgoresos i a l'emporità les penes de mort i la mutilació de membres. Els feudataris també pledejaren amb el comte per la percepció de la lleuda de pesca a l'estany de Castelló, finalment reconeguda. L'any 1295 Simó de Trilla va comprar l'alou de Garbet a Arnald Gamell, amb tots els homes, masos, aigües, terres, drets i servituds. A l'any 1301 un pirata genovès va capturar una barca de Llançà que transportava bales de draps de llana a Cotlliure. El 1308, ja vídua, Ermessenda nomenà procurador el seu oncle Asbert de Trilla. Fruit del seu enllaç neix el fill Berenguer.

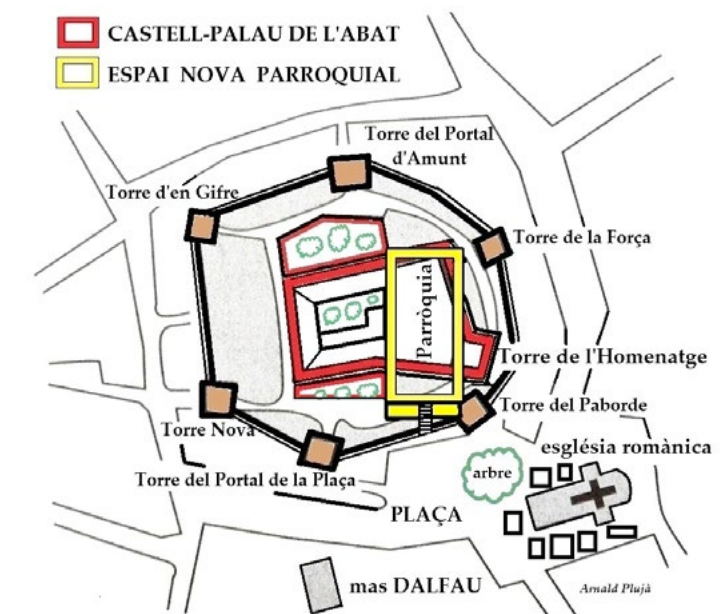
3. Berenguer II de Llançà i Catalana de Catllar (1309? - 1323?)

Fill de Simó i Ermessenda, el 23 de gener de 1308 contragué matrimoni amb Catalana de Catllar, filla del noble Ponç de Catllar, un llinatge de cavallers, donzells i monges ...*jo Ponç de Catllar consento per voluntat pròpia i dono a vos Berenguer de Llançà la meua filla Catalana per esposa...* També va aportar 9.000 sous malgoresos de dot, el delme de la parròquia de Pau, la carnisseria de Castelló i altres béns de Sant Quirze de Colera. Entre els assistents hi consten el comte Ponç Hug d'Empúries, fra Berenguer, l'abat de Sant Quirze de Colera i els cavallers Berenguer Sord i Berenguer de Fortià, però ningú de Sant Pere de Rodes, a qui el feudal havia jurat homenatge. A més de senyor de Llançà, Berenguer era membre de la cort emporitana i marmessor del comte. A Llançà compartí govern amb l'abat Berenguer de Riumors, que amb vint-i-cinc anys fou el prior més longeu del monestir. Berenguer morí molt jove, deixant una filla petita dita Ermessenda, quedant durant la minoria d'edat sota la tutoria del seu oncle Asbert de Trilla,

cavaller de Sant Llorens de la Muga. Una vegada vídua Catalana, el comte Ramon Berenguer li va traspasar els drets hereditaris de la batllia de Llançà i ella designà apoderat el noble i parent Berenguer de Pau.

4. Ermessenda de Trilla i Bernat de Castellbisbal (1323? - 1355?)

Filla i hereva del cavaller Berenguer de Llançà i Catalana de Catllar. L'any 1323 va nomenar procurador el seu avi Simó de Trilla. Contragué matrimoni amb Bernat de Castellbisbal, emparentat amb els Trilla, que fou veguer de Càller (Sardenya). L'any 1323 reconegué tenir pel bisbe una part del delme de Pau i de Llançà. L'any 1336 l'abat Ramon establí una notaria a Santa Creu de Rodes, on havien d'acudir tots els súbdits. El 1338 va pledejar amb el monestir pel delme dels masos de Madres. L'any 1343, amb Ermessenda ja vídua, la cort papal de Roma li va reclamar uns deutes contrets a Bernat Costa, que el bisbe considerà injustos i la instà a nomenar apoderat. La Pesta Negra de l'any 1348 afectà greument Llançà, delmant la meitat de la població. Fou la desgràcia més letal de la seva història. A l'any següent, el comte Ramon Berenguer li va traspasar els drets que el seu marit Simó de Trilla tenia sobre Llançà, entre ells la jurisdicció civil, menys l'host i cavalcada que l'emporità es reservà per si mateix. Junt a altres concessions, li afegí la lleuda o impost aplicat al blat que s'embarcava i descarregava per via marítima, fet que demostra que el segle XIV al Port de Llançà ja s'hi practicava el cabotatge de mercaderies. Heretà el seu fill Berenguer.

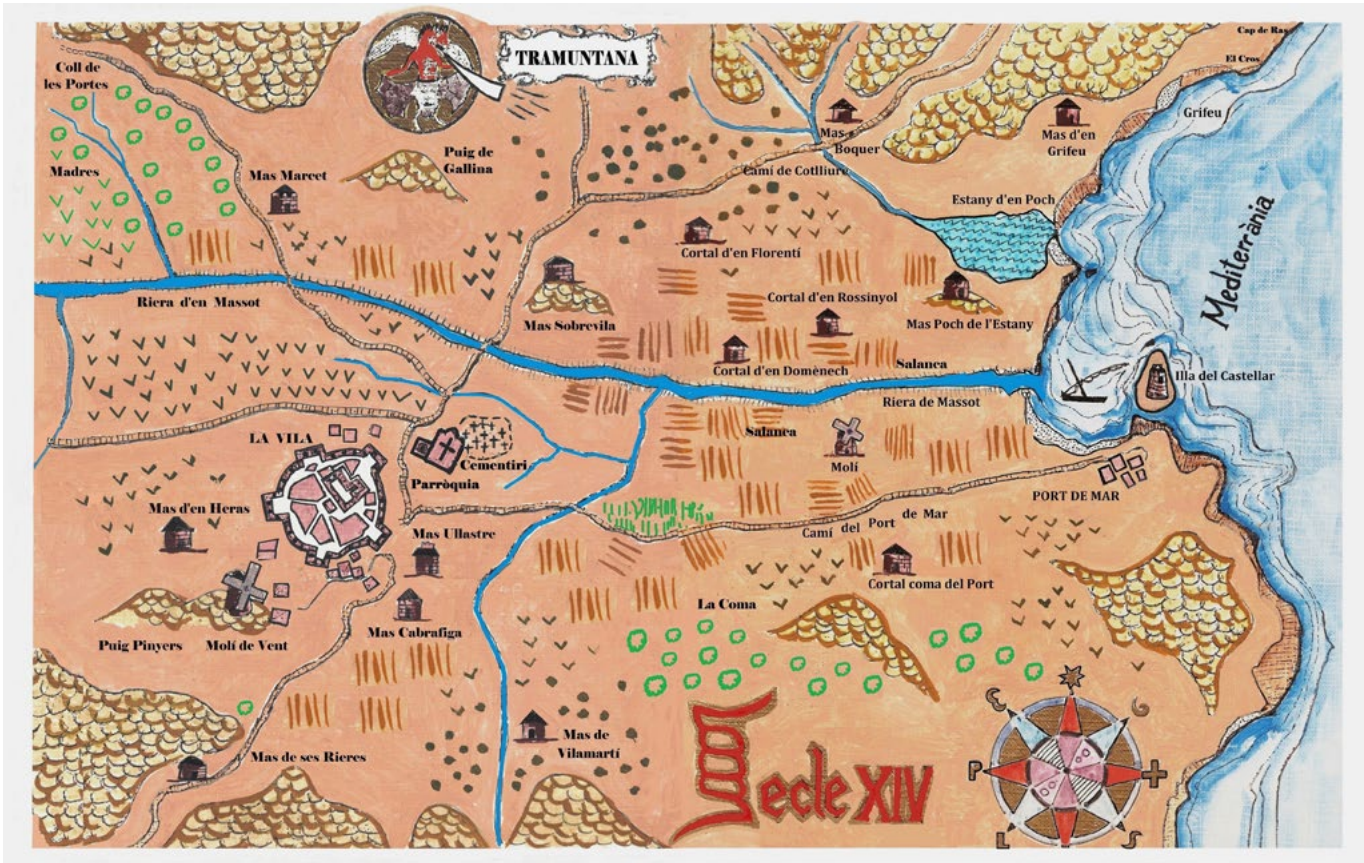

5. Berenguer III de Llança i Elisenda de Torroella (1355? - 1371)

Fill de Bernat de Castellbisbal i Ermessenda. Contragué matrimoni amb Elisenda, filla del cavaller Bernat Torroella de Mont-ras, obtentor d'una part del delme de les parròquies de Torroella, Mont-ras, Pals, Palafrugell i La Sala, que aportà una gran dot al casament. L'any 1347 Berenguer de Llança va vendre a Ramon Corbera de Castelló, la lleuda del peix de l'estany de Castelló, pel preu de 3.800 sous melgoresos. Juntament al sagristà de la parròquia de Sant Vicenç, el paborde de Viladamat, els monjos infermer i pieter de Sant Pere de Rodes, es repartien el delme de Llança, pertocant-l'hi vint-i-cinc lliures barceloneses. A mitjan de segle, el nombre de llançanencs subjectes a fiscalitat eren 280. L'any 1355 va fer jurament de fidelitat al comte Ramon Berenguer per una part de la jurisdicció de Vilanova de la Muga. L'any 1362 era veguer de Càller (Sardenya), on va morir l'any 1365. En la seva absència, l'abat va obrir monitòria a l'Elisenda per perjudicar la seva jurisdicció. Del seu matrimoni només va néixer la filla Sibil·la, finada molt jove. Una vegada vídua, la mare contragué segones núpcies amb el noble Galzarà de Vilarig, quedant la batllia pel cunyat Ramon de Castellbisbal.

6. Ramon de Castellbisbal i la subhasta de vassalls de Llança (1373)

L'any 1372 prengué possessió de la batllia de Llança, en condició de germà i hereu del difunt Berenguer. Havent la seva cunyada Elisenda, maridat amb el cavaller Galzarà de Vilarig, aquesta li va reclamar la dot de casament, que junt a altres despeses pujaren a 20.412 sous malgoresos. La discrepància va acabar al jutjat. El 26 de juny de 1377 Berenguer Pujades, veguer del comtat i Joan Garau, doctor en lleis, van pronunciar una sentència favorable a la demandant, atribuint a Ramon de Castellbisbal el lucre nupcial sobre els béns de la batllia, que van resultar ser *...els homes propis i amasats del castell i la parròquia de Llança...* una mercaderia humana calculada en 8.000 sous malgoresos. A la pràctica era una ordre judicial de subhasta pública o venda al major postor. L'adquiridor va ser el jurista Guillem Llobet pel preu irrisori de 200 lliures malgoreses (4.000 sous) que revertiren a la cunyada. Els grans perdedors foren els pobres serfs de la gleba, encara sotmesos a la mateixa esclavitud i serveis de l'època visigòtica. Seria el preludi de l'extinció de la batllia i principi dels cinc segles de domini absolut que Sant Pere de Rodes va exercir sobre Llança.

Interpretació del pergami i la subhasta dels homes i dones de Llança (1373)

Arran del plet mantingut l'any 1373 entre Elisenda, viuda de Berenguer de Llança i Ramon de Castellbisbal, aleshores senyor de Llança, a qui va demandar 20.412 sous en concepte de dot per les seves segones núpcies amb Galzerà de Vilarig, es va emetre una sentència judicial a favor de la demandant que obligava a dit Ramon, en condició d'hereu del seu difunt marit, ha indemnitzar a dita senyora. El mateix veredict e estipulava que per pagar el deute s'havia de vendre una part dels béns de la batllia, que van recaure a un grup d'homes i dones de Llança, junt a les seves servituds i que per ordre judicial foren subhastats públicament i adquirits per 8.000 sous pel jurista Guillem Llobet, quantitat que fou revertida a favor de l'Elisenda. Anys després, Sant Pere de Rodes va comprar la resta de la batllia de Llança, quedant senyor absolut de tot el terme, fins llavors compartit amb els feudataris. La transcripció del pergami deixa constància del procés vexatori del segle XIV, quan les dones i homes propis i sòlids d'un domini senyorial podien ser venuts juntament amb les terres, cases i animals.

Imatge pàg. 32
Imatge representativa de la noblesa feudal.
Autor: Desconegut.

Imatge pàg. 33
Recreació del recinte emmurallat de la vila on destaquen el gran castell de l'abat, la posterior ubicació de la parroquial del segle XVIII i l'emplaçament exterior de la primitiva església romànica. *Autor: Arnald Plujà.*

Imatge pàg. 34
A l'any 1307 el castell de Llança ja pertanyia a l'abat de Sant Pere de Rodes i Ermessenda, vídua del cavaller Simó de Trilla i el seu fill Berenguer, vivien en una casa situada dins la força de la vila.
Arxiu Biblioteca Fages de Climent de Figueres.

Imatge pàg. 35
La Salanca o plana de Llança al segle XIV, tota farcida de conreus i masos dispersos, el nucli fortificat de la vila, l'estany d'en Poch i el port de Mar amb les primeres botigues de pescadors.
Autors: Rafael Borràs i Arnald Plujà.

Godoy

i Associats
Corredoria d'Assegurances

Corredoria d'Assegurances
Cd'a
COL·LEGIAT

100

anys generant confiança

1921 - 2021

www.godoy.cat

FUNERÀRIA VICENS des de 1924

Telèfon 972 50 12 12 - www.funerariavicens.com - www.floristeriafunerariavicens.com